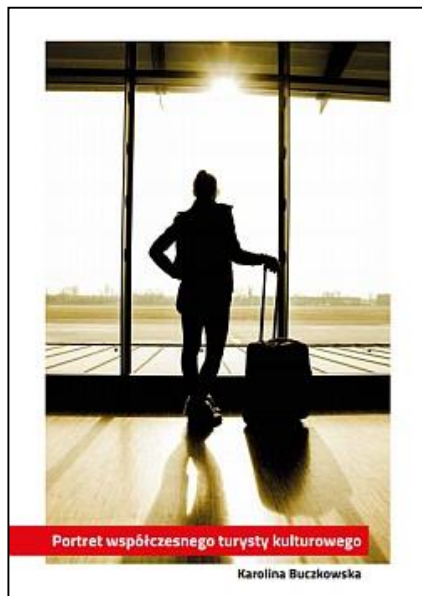

Recenzja

Mirosław Marczak

Portret współczesnego turysty kulturowego

Portret współczesnego turysty kulturowego

Autor: Karolina Buczkowska

Wydawnictwo: AWF Poznań

Data wydania: 2014

Liczba stron: 350

ISBN: 978-83-61414-93-3

ISSN: 0239-7161

Recenzowana książka autorstwa Karoliny Buczkowskiej pt.: „*Portret współczesnego turysty kulturowego*” liczy dziesięć głównych części, na które składa się *Wprowadzenie* obejmujące dziesięć podrozdziałów oraz dziewięć rozdziałów.

Poszczególne części publikacji są zróżnicowane pod względem struktury oraz objętości. Szczegółowo ich charakterystyka przedstawia się następująco:

- Rozdział 1 – *Podróż jako zjawisko kulturowe w epoce płynnej nowoczesności* – tworzy pięć podrozdziałów. W skład jednego z nich (podrozdział 1.4.) wchodzi trzy podpunkty,
- Rozdział 2 – *Turystyka kulturowa jako platforma wyjazdów miłośników kultury* – obejmuje tylko dwa podrozdziały, z których jeden (podrozdział 2.2.) składa się z dwóch podpunktów,
- Rozdział 3 – *Turyści kulturowi dawniej – rys historyczny* – nie ma żadnego podrozdziału,
- Rozdział 4 – *Statystyczny uczestnik turystyki kulturowej* – składa się z trzech podrozdziałów,
- Rozdział 5 – *Wzorzec kulturowy turysty kulturowego i turysty pseudokulturowego (na podstawie badań terenowych i analizy literatury przedmiotu)* – obejmuje cztery podrozdziały,
- Rozdział 6 – *Klasyfikacje turystów kulturowych w literaturze* – składa się z dwóch podrozdziałów,
- Rozdział 7 – *Typy specjalistyczne i grupy specjalne turystów kulturowych* – składa się z czterech podrozdziałów,
- Rozdział 8 – *Młody polski turysta kulturowy – obraz społeczny (na podstawie badań ilościowych poznańskiego środowiska akademickiego)* – jest najbardziej rozbudowanym rozdziałem. Obejmuje jedenaście podrozdziałów, z których jeden (podrozdział 8.10.) składa się z sześciu podpunktów,
- Rozdział 9 – *Turyści i mieszkańcy Poznania wobec jego atrakcji kulturowych – obraz społeczny (na podstawie badań ilościowych Atlas)* – składa się z trzynastu podrozdziałów, z których jeden (podrozdział 9.11.) obejmuje dwa podpunkty.

Integralną część publikacji stanowią ponadto: spis treści, zakończenie, aneks, bibliografia, indeks nazwisk, indeks pojęć, wykaz rycin i tabel, summary.

Analizując strukturę recenzowanej książki należy zauważyć, iż jest ona zbyt rozbudowana. Zdaniem recenzenta powoduje to u odbiorcy publikacji powstanie uczucia

chaosu. Wydaje się, że niektóre części (np. rozdziały 6 i 7) mogłyby stanowić jeden rozdział. Mało zasadne jest również wyodrębnienie jako jednej z głównych części książki rozdziału 3, który mógłby przecież stanowić wprowadzenie do jednego z rozdziałów (np. do rozdziału 4). Takie uszczegółowienie spisu treści prowadzi do powstania niekorzystnego odbioru struktury recenzowanej publikacji, który wynika z dysproporcji dotyczącej objętości poszczególnych rozdziałów i w konsekwencji prowadzi do rozproszenia zawartych w nich istotnych treści.

Podsumowując, struktura książki budzi mieszane uczucia. Brak w niej jednorodności i spójności. Występuje zbyt dużo rozdziałów, co zdaniem recenzenta wprowadza swego rodzaju chaos i powoduje u czytelnika dezorientację.

Należy jednak podkreślić, iż niewątpliwą zaletą opisywanej pozycji jest jej wzbogacenie o znaczną liczbę tabel (71) oraz elementów graficznych (24 ryciny), które w znaczący sposób ułatwiają odbiór prezentowanych treści.

Z punktu widzenia potencjalnego czytelnika bardzo przydatne wydaje się skonstruowanie na końcu książki indeksu nazwisk oraz indeksu pojęć, dzięki którym odbiorca bardzo szybko jest w stanie odnaleźć w treści interesujące go zagadnienia.

Na uwagę zasługuje również wykorzystanie przez autorkę 292 źródeł zamieszczonych w spisie literatury oraz 20 witryn internetowych. Podkreślić należy przy tym odniesienia do znacznej liczby publikacji obcojęzycznych, z których duża część została wydana w ostatnich latach.

Zaletą publikacji jest również umieszczenie na jej końcu streszczenia w języku angielskim.

Celem głównym recenzowanej pozycji było skonstruowanie portretu współczesnego turysty kulturowego, zarówno na podstawie ogólnowiatowej literatury przedmiotu, jak i na podstawie badań empirycznych przeprowadzonych wśród turystów krajowych. Należy podkreślić, że autorka używa słowa „portret” w charakterze metafory, gdyż obraz współczesnego turysty kulturowego ukazuje jego cechy, jak pisze autorka, odróżniające go od innych turystów. Prezentowane są także jego motywacje, preferencje, zachowania turystyczne, stosunek do kultury oraz stosunek do innych kultur. Jako części składowe portretu współczesnego turysty kulturowego autorka słusznie wyróżnia, a następnie precyzyjnie definiuje następujące elementy:

- profil demograficzny turysty kulturowego,
- profil kulturowy turysty kulturowego, na który składają się dwa elementy:
 - wzorzec (wzór) kulturowy turysty kulturowego i pseudokulturowego,
 - obraz społeczny (polskiego) turysty kulturowego.

Zdaniem recenzenta, przyjęty przez autorkę cel główny publikacji został osiągnięty. Konstrukcję portretu współczesnego turysty kulturowego ukazano w części empirycznej książki, zwłaszcza w rozdziałach 8 i 9.

Wątpliwości budzi jednak metodologia badań zaproponowana w rozdziale 9. W szczególności dotyczą one doboru do badań poszczególnych grup respondentów. Jak podaje autorka publikacji, grupa badawcza obejmowała zarówno turystów, jak i mieszkańców Poznania. Przedmiotem badania była zaś ich opinia dotycząca atrakcji kulturowych miasta. Co prawda, w części wstępnej rozdziału 9 wyjaśnione zostało, dlaczego do badań zakwalifikowano również mieszkańców miasta. Otóż traktowani są oni jako „pełnoprawni użytkownicy przestrzeni kulturowej” oraz uważani są za „turystów we własnym mieście”. Dlatego też w badaniu na część pytań odpowiadali wspólnie z turystami, natomiast część pytań dotyczyła wyłącznie turystów. O ile z pierwszą częścią powyższej tezy można się zgodzić (mieszkańcy z pewnością są użytkownikami przestrzeni kulturowej), o tyle – trudno uznać mieszkańców danego miasta za „turystów we własnym mieście”. Tego rodzaju sformułowanie jest sprzeczne z przyjętą od wielu lat definicją takich pojęć, jak odwiedzający, turysta czy też odwiedzający jednodniowy, których zakwalifikowanie do grona uczestników ruchu turystycznego wymaga spełnienia kilku istotnych warunków, w tym wyjazdu poza swoje zwykłe otoczenie.

Oczywiście powyższe stwierdzenie recenzenta ma charakter czysto subiektywny. Z pewnością może jednak stanowić wstęp do bardziej pogłębionej analizy i dyskusji naukowej w tym zakresie.

Jak już wspomniano, znaczna część recenzowanej publikacji została oparta na wynikach autorskich badań (rozdział 8 i 9). To niewątpliwie silna strona książki. Autorka posługując się dobrym warsztatem naukowym, dość wyczerpująco i szczegółowo zaprezentowała wyniki swojej pracy, które umożliwiły potwierdzenie lub zweryfikowanie przyjętych hipotez badawczych. Dobrym rozwiązaniem wydaje się również prezentacja własnych wniosków dotyczących poszczególnych zagadnień w formie numerowanych podpunktów. Ułatwienie w odbiorze publikacji stanowi zamieszczenie znacznej liczby ilustracji oraz tabel, co umożliwia czytelnikowi przejrzystą analizę treści, które zaintrygowały go najbardziej.

W aneksie do książki zaprezentowane zostały dwa załączniki:

- Ankieta – Profil polskiego turysty kulturowego (Turyści kulturowi wśród studentów poznańskich uczelni),
- Projekt badawczy ATLAS: Turystyka Kulturowa Polska Wersja Kwestionariusza 2010.

Należy podkreślić, iż jedną z głównych metod badawczych wykorzystanych w recenzowanej publikacji jest metoda sondażu diagnostycznego z zastosowaniem techniki ankietowej. Wykorzystanym narzędziem badawczym jest natomiast kwestionariusz ankietowy. Stąd główne narzędzie badawcze nie powinno być zatytułowane jako „ankieta”, gdyż w rzeczywistości jest to „kwestionariusz ankietowy” i taki właśnie tytuł powinien znaleźć się w nagłówku załącznika nr 1. Prawdopodobnie jest to tylko drobne niedopatrzenie ze strony autorki publikacji.

Reasumując, książka autorstwa Karoliny Buczkowskiej to interesująca pozycja naukowa, oparta na bogatej literaturze przedmiotu. Badaczka podjęła się bardzo trudnego zadania, a mianowicie ukazania portretu współczesnego turysty kulturowego. Zdaniem recenzenta taki portret udało się autorce przedstawić, choć wydaje się, że zdefiniowanie i precyzyjne określenie jego cech, można by osiągnąć wykorzystując jeszcze bardziej zaawansowane statystycznie metody badawcze.

Niemniej jednak, z wyjątkiem pierwszego wrażenia (dotyczącego przede wszystkim struktury publikacji), książkę czyta się płynnie i przyjemnie. Napisana została w sposób czytelny i przejrzysty. Na podkreślenie zasługuje fakt posługiwania się przez autorkę dobrym stylem pisania. Dotyczy to zarówno strony językowej, stylistycznej, jak i edytorskiej. W publikacji zaprezentowano także logiczną kolejność treści analizowanych w poszczególnych rozdziałach.

Recenzowana praca może z pewnością stanowić interesującą pozycję dla kilku grup czytelników. Zafascynowani jej treścią mogą być z pewnością miłośnicy turystyki kulturowej, w tym osoby czynnie uprawiające tego rodzaju turystykę.

Drugą grupę usatysfakcjonowanych odbiorców mogą stanowić pasjonaci lub specjaliści z dziedziny psychologii. Recenzowana publikacja dość głęboko ingeruje w cechy osobowościowe i motywacje przedstawicieli grup społecznych (m.in. studentów, turystów, mieszkańców Poznania) uczestniczących w badaniu.

Kolejną grupą czytelników mogą być studenci pragnący zgłębić wiedzę z zakresu szeroko rozumianej turystyki kulturowej. Recenzowana publikacja w dość obszerny sposób opisuje podstawowe kategorie charakteryzujące turystykę kulturową, w tym m.in.: główne założenia jej funkcjonowania, uwarunkowania jej rozwoju na przestrzeni lat, główne podmioty turystyki kulturowej, wzorzec turysty kulturowego, potrzeby oraz motywacje uczestników turystyki kulturowej czy też klasyfikacje, typy specjalistyczne i grupy specjalne wśród turystów kulturowych.